

Досвід впровадження «Контрольно-оцінювальний лист результатів педагогічної практики за 100-бальною рейтинговою шкалою кредитно-модульної системи» дозволяє нами відзначити, що оцінювання практичних умінь і навичок педагогічної діяльності за визначеними критеріями стає більш конкретизованим і об'єктивним. Подальше дослідження може стосуватися розробки критеріїв оцінювання інших видів практики студентів: ознайомчої, наукової, переддипломної та інших.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деликатный К.Г. Преемственность в системе «школа–вуз» / Деликатный К.Г. – К. : О-во «Знание» УССР, 1986. – 48 с.
2. Атаманчук П.С. Оцінювання якості знань студентів з фізики в рамках кредитно-модульної системи навчання / П.С. Атаманчук, О.М. Семерня, Б.А.Сусь // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету. – Серія педагогічна: Дидактика фізики і підручники фізики (астрономії) в умовах формування європейського простору вищої освіти. – Вип. 13. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет. – 2007. – С.7–11.
3. Програма педагогічної практики / [укладач В.В.Перетяцько]. – Запоріжжя, ЗНУ. – 2008. – 10 с.

УДК 378.14: 504 (043)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЕКОЛОГО-КРЕАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Познанська О.В., головний спеціаліст

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

Освіта сьогодні мала б максимально відповідати вимогам екологічного імперативу реалізуючи завдання збалансованого розвитку. Вища екологічна освіта здатна ефективно вирішувати соціальні й екологічні проблеми через запровадження еколого-креативної підготовки майбутніх фахівців. Зокрема категорію «екологічна відповідальність» доцільно розглядати як стан студента і його індивідуальну особливість, що формується активним навчально-виховним процесом у конкретних виробничих ситуаціях та проявляється фаховою діяльністю в екологічних вчинках.

Ключові слова: компетентність, креативність, еколого-креативна компетентність, екологічна відповідальність.

Poznanska O.V. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ЕКОЛОГО-КРЕАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ ВУЗА / Министерство образования и науки Украины

Образование сегодня должно было бы максимально соответствовать требованиям экологического императива, реализуя задания сбалансированного развития. Высшее экологическое образование способно эффективно решать социальные и экологические проблемы внедрением эколого-креативной подготовки будущих специалистов. В частности категорию «экологическая ответственность» следует рассматривать как состояние студента и его индивидуальную особенность, которая формируется активным учебно-воспитательным процессом в конкретных производственных ситуациях и проявляется профессиональной деятельностью в экологических поступках.

Ключевые слова: компетентность, креативность, эколого-креативная компетентность, экологическая ответственность.

Poznanska O.V. PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF ECOLOGICAL AND CREATIVE COMPETENCE OF STUDENTS / Ministry of education and science of Ukraine

Education today should comply with most ecological imperative task of realizing sustainable development. Higher ecological education can effectively address social and ecological problems through the implementation of ecological-creative training of future specialists. Particular category of «ecological responsibility» should be seen as a condition of the student and his individuality, which is formed by an active educational process in specific production situations and professional activities is manifested in environmental actions.

Keywords: competence, creativity, ecological-creative competence, ecological responsibility.

Успіх подальшого поступу можливий за умови опанування екологічного мислення, направлено на усвідомлення закономірностей цілісного функціонування природних систем, до яких відноситься і соціум. З переходом до індустріального та постіндустріального суспільств соціально-економічні процеси прискорилися, а технологенні системи усіх рівнів переживають якісні і швидкісні зміни. Технологічні цикли нині складають в економічно розвинених країнах 3–5 років, що докорінно змінює завдання професійної підготовки кадрів усіх щаблів. В зв'язку з цим постає ряд завдань, які стосуються стану функціонування сучасної освіти, як системи забезпечення науково-технічного розвитку суспільства,

активного оновлення її змісту, форм, методів навчання, здатних контролювати нові трансформаційні процеси при максимальному збереженні природно усталених біосферних умов [11, с.29].

Проблема екологічної освіти нині вийшла за національні межі і набула міжнародного значення та характеру. Досвід західних держав у впровадженні екологізації навчання передреє національним заходам на 25 – 30 років, тому, разом з переходом на принципи Болонського процесу у вищій школі, українська система освіти мала б прийняти і позитивні елементи екологізації дисциплін, напрямків підготовки фахівців, викладачів, учителів та широкої громадськості у цих країнах [14, с. 32].

Обов'язковою умовою практичного визнання екологічного імперативу та інтеграції у світову і Європейську спільноту є виконання національних екологічних законодавчих нормативно-правових актів, що мають бути узгоджені з міжнародними екологічними стандартами [13, с. 7].

Завдання екологічної освіти полягає, також, в усвідомленні взаємозалежності та цілісності економічного, соціального, політичного і екологічного аспектів оточуючого середовища.

Відмінність екологічної освіти (ЕО) від освіти для збалансованого розвитку (ОЗР) вбачають у розумінні поглиблення не тільки сучасної глобальної екологічної кризи, а й кризи управління. Тому вихід із нинішньої ситуації спеціалісти передрікають у зміні взаємовідносин штучних систем, створених людиною, і Природи; у реформах систем управління та розвитку теорій побудови гармонійного суспільства; в організації ефективного екологічного менеджменту і аудиту в усіх сферах людської діяльності; в удосконаленні екологічної політики на всіх рівнях [9, с. 57].

Предметом освіти для збалансованого розвитку мають стати умови і методи стабілізації соціо-природних систем, їх планування та стабільне управління. **Фундаментом для ОЗР є екологічна освіта, яка забезпечує розуміння процесів, що відбуваються в природних і техногенних системах, формує і допомагає реалізувати ефективну екологічну політику, екологічну свідомість і культуру.**

Метою нашої статті є розкриття психолого-педагогічного аспекту еколого-креативної компетентності студентів вищого навчального закладу.

Незважаючи на активізацію роботи в напрямку фахової та екологічної підготовки студентів ВНЗ, питання професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей та психолого-педагогічного супроводу цих процесів лишається малодослідженим. Переорієнтація сучасної психолого-педагогічної науки на особистість, її розвиток, відродження гуманістичних та екологічних традицій є важливим завданням сьогорнішньої освітньої системи [4, с. 9]. Педагогічна думка наголошує, що професійна компетентність модифікується змінами психолого-педагогічної компетентності, а значущим аспектом компетентності фахівця є його психолого-педагогічна компетентність.

Тому в моделюванні й характеристиці структури екологічної компетентності студентів ВНЗ важливо визначитися із співвідношенням двох компонент – психічного і педагогічного. У нашій роботі ми виходили з того, що психічний компонент представлений такими складовими: психічні властивості, стани, процеси; а педагогічний – усвідомленими механізмами їх розвитку, проявами в діяльності. Поєднання цих двох складових здійснюється на основі свідомості та самосвідомості, що характеризується рефлексією особистості – розумінням фахівця своєї професійної діяльності, соціальних відносин та самого себе [16, с. 35].

Таким чином, психолого-педагогічний аналіз нашої моделі здійснювався у два підходи: з одного боку – як системи екологізованих професійних знань, а з другого – як системи дій, вчинків, механізмів, що забезпечують їх прояв у вигляді екологічної компетентності. Спостереження проводилися як за студентами, так і за викладачами.

Компетентність у широкому розумінні можна розглядати як творчо модифіковану властивість особистісного рівня, систему засвоених знань, навичок, вмінь, за допомогою яких фахівець вирішує проблеми і завдання, що виникають у процесі життєдіяльності. Отже, модель екологічної компетентності доцільна як для студентів, так і викладачів у міру опанування ними психолого-педагогічних знань та способів їх використання: від понятійного апарату до творчо-продуктивної роботи у різних життєвих ситуаціях [17, с. 134].

Психологічні знання потрібні викладачам і студентам для розуміння інших людей, подолання стереотипів, бар'єрів, що привносяться соціумом; для самопізнання, самоуправління, ліквідації споживацького ставлення до Природи, людей, до себе особисто; для інтеграції цих знань з іншими галузями, зокрема екологією; для осмислення взаємодії психічних явищ із соціальними, економічними, політичними чинниками. Тобто через психолого-педагогічний аспект відбувається інтеграція суб'єкта й об'єкта, реалізація особистісних відносин, протистояння негативним явищам у професійній діяльності тощо.

Педагогічні знання виконують три важливі функції: онтологічну, орієнтовну, оцінну, де остання розкриває ціннісні відносини суспільства, значення знань, дій, явищ, систему ідеалів, на яких воно

базується, особливо це стосується періоду переходу на засади збалансованого розвитку. Так, особливістю професійних педагогічних знань є їх багаторівневість [6, с. 17]: методологічна, теоретична, методична, технологічна. Практика свідчить, що наукова діяльність істотно підвищує інтерес до навчання, розширює кругозір, здатність до проведення аналізу і розуміння досягнень сучасної науки. Мова про знання, як і про їх види, рівні, типи, може йти у момент їх прояву – вирішення завдань професійної діяльності [8, с. 21].

Знання є базою для успішного формування наступних діяльнісно-рольових компонентів професійної компетентності – умінь та навичок. Вони є результатом навчальної та самостійної практичної діяльності. Здійснюючи аналіз співвідношення діяльності і психіки дослідники зазначають, що кожна діяльність має зовнішній і внутрішній аспекти, які пов'язані між собою. Будь-яка зовнішня дія опосередкована процесами, що відбуваються всередині суб'єкта, а внутрішні процеси обов'язково проявляються зовні. Завдання психології полягає у вивченні зовнішньої діяльності через розкриття внутрішнього аспекту і розумінні реальної ролі психічного у діяльності [7, с. 10].

Можна зазначити, що компетентність стає компетентністю, а не набором знань, умінь, навичок, здібностей тільки в діяльності, у контексті певних функцій, тобто нормативної діяльності або професійної культури. У наш час таким видом діяльності може бути лише екологічна діяльність, не тільки нормована, у якості впливу на навколишнє природне середовище, а й творчо-захисна, направлена на зниження антропогенного тиску на довкілля. Але психолого-педагогічна компетентність відповідає за прояв професійної компетентності, виступає систематизуючим і проявним механізмом професійної компетентності, яку зумовлює сформована свідомість, етика, культура, а також різні психічні процеси [10, с. 186].

З огляду на нинішній кризовий стан довкілля впливає, що професійної компетентності без екологічної моральності, відповідальності, культури замало. Фахівці можуть мати високі професійні знання і досить активно вести руйнівну діяльність у Природі, яка досягла апогею у ХХ столітті. Отже, знань, умінь, навіть переконань ще недостатньо для того, щоб людина зайняла екологічну позицію та стала відповідальною за свої дії. Потрібен значний духовний потенціал, який направить набуті професійні знання у екологічно безпечне русло практичної роботи [3, с. 17].

Особливо важливим психологічним процесом для кожного фахівця є почуття власної відповідальності за здійснювану діяльність. У психології «відповідальність» найчастіше тлумачать як моральний обов'язок. Цей термін частіше визначає специфічну форму саморегуляції і самодетермінації, що виражається в усвідомленні особистістю причин здійснених вчинків, їх наслідків і контролю власної здатності виступати причиною змін (чи їх протидією) у навколишньому світі, особистому житті. Однією з таких форм відповідальності є соціальна відповідальність – схильність людини до визнання і врахуванням інтересів інших людей, а не дія у руслі вузькогоспітських уподобань, дотримання прийнятих норм, правил, законів. Екологічна відповідальність належить саме до цієї форми [2, с. 40].

Відповідальність у психологічній літературі – переважно вольова якість, пов'язана з морально-ціннісною орієнтацією особистості, ознаками якої є точність, пунктуальність, вірність обов'язку, готовність відповідати за наслідки своїх дій. Складовими компонентами відповідальності виступають цілий ряд інших ознак і умінь особистості, серед яких чесність, справедливість, принциповість. Вказані якості не можуть проявлятися без емоцій: співпереживання, чуйності стосовно інших людей, а виконання будь-якого обов'язку вимагає прояву вольових властивостей: наполегливості, ретельності, стійкості, витримки. Таким чином, відповідальність властива не лише характеру, а й почуттям, свідомості, мисленню, поведінці, світогляду. Цілий ряд дослідників відносять вольові якості, у тому числі відповідальність, до стійких характеристик і рис особистості [1, с. 75].

Враховуючи існуючі визначення терміна «відповідальність» Л.І. Білик подає таку структуру поняття «екологічна відповідальність» [2, с. 22–28]:

- ✓ Один із важливих складників духовності людини, належить до моральних якостей;
- ✓ Воля, емоції, активність – визначальні компоненти екологічної відповідальності; супідрядними компонентами виступають цілий ряд інших якостей і умінь особистості: чесність, справедливість, принциповість, готовність відповідати за наслідки своїх дій;
- ✓ Розглядається у взаємозв'язку із самостійністю, ініціативністю, самодисципліною;
- ✓ Серед супутніх ознак відповідальності доцільно виділити: пунктуальність, вірність слову, альтруїзм, здатність до співпереживання, терплячість, толерантність;
- ✓ Виконання взятих обов'язків неможливе без цілеспрямованості, наполегливості, старанності, стійкості, сміливості, витримки, самодисципліни.

У виховному процесі ВНЗ поняття «екологічної відповідальності» взаємодіє з іншими, характерними для навчально-виховного процесу, чинниками, такими, як мета, система, структура, методи, форми, засоби

тощо. Утворюється складна ієрархія базисних понять, які пояснюють і теоретично забезпечують існування, рух і розвиток педагогічної системи, спрямованої на формування заданої якості майбутнього фахівця [19, с. 123].

Екологічна відповідальність – кінцева мета і водночас визначальна характеристика екологічної освіти, оскільки не екологічне мислення, екологічна свідомість чи культура, а саме екологічна відповідальність – активна позиція майбутнього фахівця до розуміння, вирішення екологічних проблем, відстоювання власних рішень, має стати визначальним завданням освітнього процесу. **Екологічна відповідальність студентів – це екологічні знання, уміння, навички у єдності з розвинутою здатністю екологічно мислити, діяти, втілювати свої наміри у життя, домагатися намічених результатів.**

Високий рівень розвитку волі є необхідною умовою подолання труднощів, які виникають у процесі діяльності, а високий рівень екологічної компетентності – запорука успішної професійної діяльності. Тому, характеризуючи структуру екологічної відповідальності студента чи фахівця аналізуємо окремі її якості, зокрема: мотивацію; спрямованість; активність; інтелект; емоційність; моральність; естетичність; комунікативність; здатність до самоуправління та саморозвитку. Кожна з перелічених ознак має певний вплив на характер і якість екологічної діяльності: спочатку звернемо увагу на ті особливості, що є загальними і спільними для людей різних професій, а потім на ті, що в екологічній діяльності набувають статусу домінуючих [2, с. 23].

До загальних відносять: світоглядні, морально-етичні, мотиваційні, індивідуальні якості особистості, здібності до самоуправління та саморозвитку. Для відповідальності екологічної діяльності найвагомішою якістю, на наш погляд, є екологічна компетентність особистості. Лише екологічно свідомі, морально-етичні, екологічно компетентні фахівці, захопані в Природу, здатні виконувати функції захисту, збереження, відновлення цього величного дару, часткою якого є ми [5, с. 68]. Якщо ж люди з деструктивними, споживацькими нахилами вступили до ВНЗ, то їх підготовку варто проводити в особистісно-орієнтованому навчально-виховному процесі, або в спеціально організованому, скажімо, для неекологічних напрямів і спеціальностей ВНЗ [2, с. 25].

До загальних характеристик належать, також здатність керувати своїм емоційним станом, цілеспрямованість, самопізнання, самооцінка, самоорганізація, самоконтроль, рефлексія, старанність, наполегливість, готовність долати труднощі тощо. Відомо, що піднесений емоційний стан створює сприятливі умови для інтелектуальної діяльності. Разом з тим, пригнічений емоційний стан є вагомою перешкодою в екологічній діяльності. Доречно згадати, що без емоцій немає «злетів творчої думки». Це стосується й вольових якостей людини, адже саме на них ґрунтується інтелектуальна мобільність, організованість, працездатність, вміння долати перешкоди, невдачі.

Джерелом активності особистості є потреби й мотиви. Під мотивами розуміють систему причин, що спонукають до певних видів діяльності: інтереси, бажання, захоплення, установки, прагнення, пристрасті, словом, усе, що в кінцевому рахунку визначає ставлення людини до тієї чи іншої діяльності. Психологи довели, що ядром мотиваційної сфери людини і, водночас, головним джерелом її життєвої активності є потреби. Саме вони визначають індивідуальні особливості діяльності, яка реалізується передусім через психологічну спрямованість особистості [12, с. 57].

Серед професійно значимих якостей – пізнавальна, що виявляється в прагненні до самовдосконалення, підвищення кваліфікації, загальної та професійної культури. Найголовнішою є професійна спрямованість, яка зумовлює вмотивовану активність, що виявляється в допитливості, творчих інтересах, захопленнях, прагненні до здобутків, лідерства, високої оцінки праці, самоосвіти, саморозвитку. Тому важливим завданням підготовки майбутніх фахівців, і екологів у першу чергу, є формування та розвиток у них мотивів активної, творчої професійної діяльності.

Формування екологічної відповідальності можливе лише за певних умов, що виступають базовими компонентами виховного процесу і створюють базу для розгортання освітньо-виховного процесу – гармонійного об'єднання духовного і раціонального начал, включаючи екологічну свідомість, світогляд, екологічне мислення, етику, екологічну діяльність, відповідальність (рис. 1).

Духовне зростання особистості буде успішним, коли викладач враховуватиме компоненти діяльності студента:

- ✓ емоційний (афективний) – інформація про переживання і почуття;
- ✓ розумовий (когнітивний) – знання закономірностей, думок, що виникають з приводу тих чи інших переживань;
- ✓ поведінковий (вчинки та дії студента).

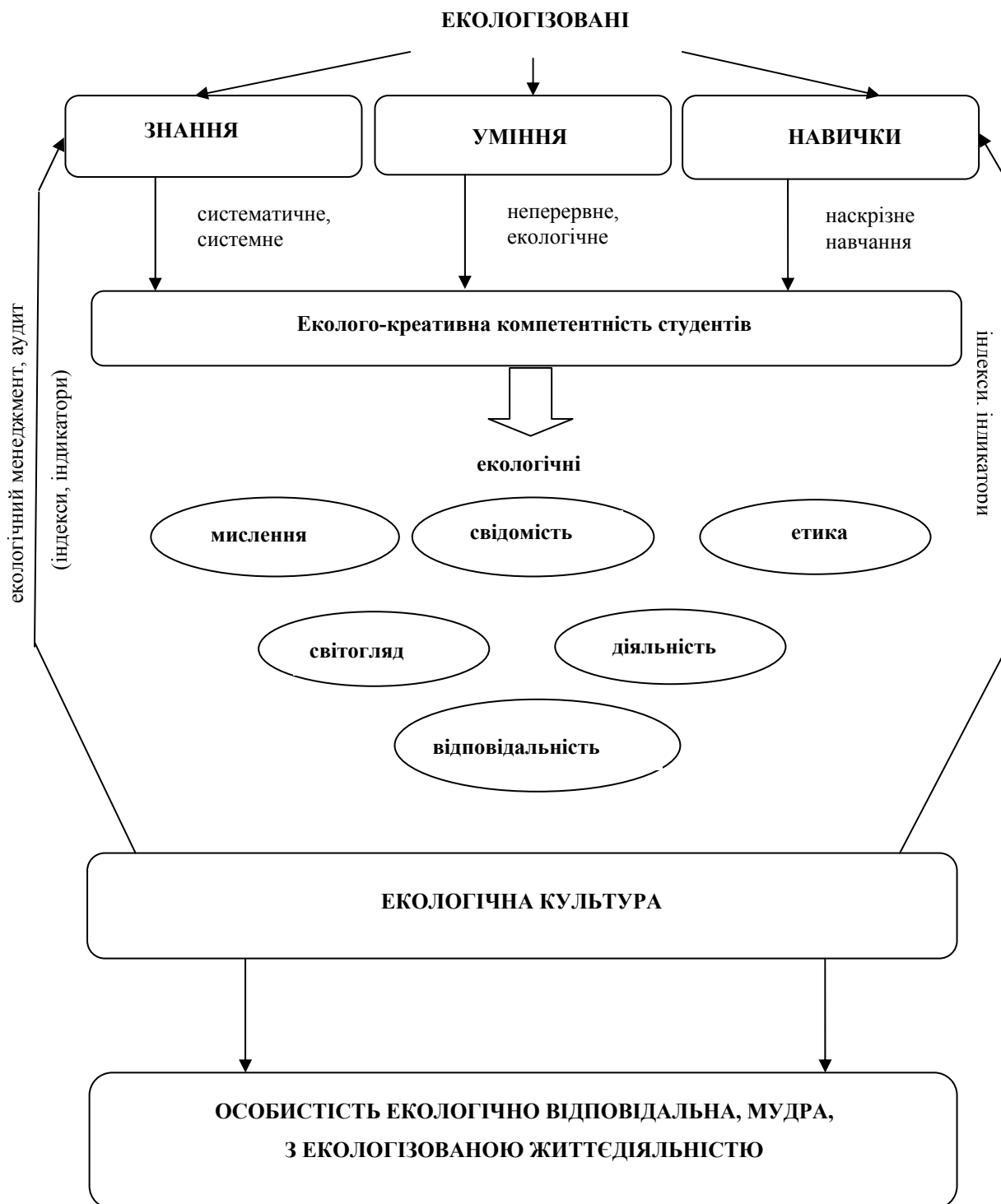

Рис. 1. Екологічна освіта у ВНЗ через упровадження моделі еколого-креативної підготовки студентів технічних спеціальностей

Принцип конгруентності (самоідентичності) – реалізується тоді, коли немає розбіжностей між дією, думкою та переживанням людини. Це стан діалогу педагога з самим собою і зі своїми студентами, коли необхідна відкритість, толерантність, готовність прийняти будь-яку інформацію про себе. Випадки, коли студент не реагує на зауваження, негативні емоції, не означають, що він їх не помічає чи вони безслідно зникли. Навпаки, приховані переживання, не знаходячи виходу, переносяться на інший об'єкт, скажімо серцево-судинну, нервову чи систему травлення, і шкодять їх нормальному, зрівноваженому функціонуванню [16, с. 102]. Чи завжди навчально-виховні процеси відбуваються у зазначених

конгруентних станах, які можна кваліфікувати як екологізовані навчально-виробничі відносини – питання риторичне.

Формувати екологічну відповідальність студентів ВНЗ можна лише в умовах безумовного втілення принципів екологічної освіти і педагогіки в практику виховної роботи. На жаль, сьогодні більше точиться розмов про необхідність екологізації навчально-виховного процесу, ніж робиться конкретних справ для подолання традиційного командно-адміністративного підходу у вищій школі, на виробництві, в організаціях.

Екологічна відповідальність, як важливий елемент екологічної культури особистості, проявляється у відповідь на ситуацію як знання, почуття, дії. Коли ці компоненти є достатньо сформованими і стійкими, вони перетворюються у внутрішню потребу і суттєво модифікують поведінку особистості; запобігають виникненню байдужості, пасивності, безпринципності. Почуття відповідальності відіграють значну роль у вихованні таких рис, як самокритичність, вимогливість, порядність, наполегливість [15, с. 377].

Без емоцій відповідальність не може існувати, оскільки будь-який особистісний прояв містить емоційну складову. Акт прийняття відповідального рішення завжди супроводжується переживаннями, цілою гамою психічних станів. Тому відповідальність психологи часто визначають як психічний стан неспокою, тривоги, а при успішному завершенні сподівань – задоволення, успіху, перемоги [18, с. 111].

Екологізація системи фахової підготовки у вищій школі через систематичне, неперервне, наскрізне, системне екологічне навчання студентів дозволить сформувати еколого-креативну компетентність майбутніх фахівців технічних спеціальностей завдяки екологізації мислення, свідомості, етики, світогляду, діяльності, тобто утвердити високу екологічну культуру та підготувати екологічно відповідальну особистість, з екологізованою життєдіяльністю для розбудови збалансованого суспільства і прискорення процесу ноосферогенезу.

Усвідомлення екологічної відповідальності студентом – це розуміння характеру своїх дій, їх наслідків для родини, суспільства, самого себе. Почуття відповідальності не може служити регулятором поведінки без волі, яка проявляється в рішеннях, внутрішній активності, цілеспрямованості, концентрації уваги на досягненні мети. Воля передбачає подолання труднощів, мобілізацію внутрішніх духовних потенцій особистості у практичні дії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аносов І.П. Сучасний освітній процес: антропологічний аспект / І. П. Аносов. – К. : Твім інтер, 2003.– 390 с.
2. Бабаева Ю.Д. Нове інформаційне технології і проблеми одареності / Ю. Д. Бабаева, А. Е. Войскунский // Гуманитарные исследования в Интернете. – М. : Можайск–терра, 2000. – С. 367–420.
3. Большаков В.Н., Криницин С.В. Проблемы восприятия современным обществом основных понятий экологической науки / В. Н. Большаков, С. В. Криницин // Экология. – 1996. – № 3. – С. 165–170.
4. Гусинський З.Н. Тренинг-семинар как средство достижения полного образовательного эффекта / З. Н. Гусинський // Международная программа переподготовки преподавателей психологии и педагогики для педагогических учебных заведений России. – М., 1994. – С. 181–141.
5. Дробноход М.І. Концептуальні основи формування екологічного мислення та здібностей людини будувати гармонійні відносини з природою / Дробноход М.І., Вольвач Ф.В., Івашенко С.Г. – К. : МАУП, 2000. – 76 с.
6. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії: навч. посіб. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К., 1997. – 17 с.
7. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием: учеб. пособ. / С. Г. Кара-Мурза. – К. : Оріяни, 2006. – 528 с.
8. Козлакова Г.О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті: монографія / Г. О. Козлакова. – К. : ІЗМН, 1997. – 180 с.
9. Коммонер Б. Замыкающийся круг / Б. Коммонер. – Л. : Гидрометеиздат, 1974. – 298 с.
10. Лісовський П.М. Проблеми гуманізації освіти в соціально-філософських поглядах / П. М. Лісовський // Проблеми та шляхи розвитку вищої технічної освіти: VI Міжнародна науково-методична конф. 6–7 червня 2002 р.: Тези доповідей. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2002. – С. 185–186.
11. Маєр–Абіх К. М. Повстання на захист Природи: від доквілля до спільносвіту / К. М. Маєр–Абіх ; [пер. з нім. Єрмоленка А.]. – К. : Лібра, 2004. – 187 с.

12. Макшанов С.И. Психология тренинга. Теория. Методология. Практика / С. И. Макшанов. – СПб. : Образование, 1997. – 238 с.
13. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку / ГЕФ «Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні». – К. : ПРООН, 2007. – 184 с.
14. Освіта для сталого розвитку: досвід українських освітян. Серія «Екологічна освіта і виховання». – К. : ВЕЛ, 2007. – № 1 – 37 с.
15. Психология человека от рождения до смерти / [под ред. Реана А.А.]. – СПб.: Прайм–ЕВРОЗНАК, 2001. – 656 с.
16. Психология социальных ситуаций / [под ред. Гришиной Н.В.]. – СПб. : Питер, 2001. – 416 с.
17. Семиченко В.А. Идеи интеграции, системности и целосности в теории и практике высшей школы / В. А. Семиченко, Е. С. Барбина. – К. : Вища школа, 1996. – 278 с.
18. Смутьсон М.Л. Психология развития интеллекта / М. Л. Смутьсон. – К. : Вища школа, 2001. – 276 с.
19. Тушева В.В. Основы научно-педагогических исследований: навч.-метод. посіб. / В. В. Тушева. – Харків. – 2006. – 219 с.

УДК 378.147.15

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Пономаренко О.В., к.пед.н., доцент

Запорізький національний університет

У статті надається ґрунтовний аналіз поняття педагогічна технологія. Особлива увага приділена основним підходам до визначення технології навчання та її структури.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, технологія навчання.

Пономаренко О.В. СОВРЕМЕННЫЕ ИННОВАЦИОННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье предоставляется обстоятельный анализ понятия педагогическая технология. Особенное внимание уделено основным подходам к определению технологии учебы и ее структуре.

Ключевые слова: технология, педагогическая технология, технология обучения.

Ponomarenko O.V. MODERN INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES OF ORGANIZATION OF UCHEBNO-VOSPITATEL'NOGO PROCESS OF HIGHER SCHOOL / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

In the article the detailed analysis of concept is given pedagogical technology. The special attention is spared the basic going near determination of technology of studies and its structure.

Keywords: technology, pedagogical technology, teaching technology.

На рубежі тисячоліть в Україні створюється нова система вищої освіти, орієнтована на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами у педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу вищої школи.

Відбувається заміна освітньої парадигми, пропонується новий зміст, інші підходи, формується інший педагогічний менталітет. За цих умов викладачеві необхідно орієнтуватися в широкому спектрі сучасних інноваційних технологій, ідей і шкіл. Сьогодні бути педагогічно досвідченим фахівцем неможливо без оволодіння інноваційними освітніми технологіями.

Останнім часом поняття «педагогічна технологія» дедалі більше поширюється в науці й освіті. Його варіанти «педагогічна технологія», «технологія навчання», «освітні технології», «технології в навчанні», «технології в освіті» – широко використовуються в психолого-педагогічній палітрі і мають багато формулювань, залежно від того, як автори уявляють структуру і компонента освітнього процесу.